

דיני תפילין - סימן כה - שיעור 2

יסוד דין אין מעבירין על המצוות

1. מכילתא דרבי ישמעאל בא - מסכתא דפסחא פרשה ט

ושמרתם את המצות: ר' יאשיה אומר אל תקרא כן אלא ושמרתם את המצוות כדרך שאין מחמיצין את המצה כך אין מחמיצין את המצה אלא אם באה מצוה לידך עשה אותה מיד.

2. תלמוד בבלי מסכת יומא דף לג ע"א-ע"ב

ודישון מזבח הפנימי קודם להטבת חמש נרות, מאי טעמא? - אמר אביי: גמרא גמירנא, סברא לא ידענא. ורבא אמר: כריש לקיש. דאמר ריש לקיש: אין מעבירין על המצות... (דף לג ע"ב) אמר רבא, שמע מינה מדריש לקיש: עבורי דרעא אוטוטפתא - אסור (רש"י: לאחר תפילין שבזרוע בשביל תפילין של ראש אסור, דהא בזרוע פגע תחילה). היכי עביד - מדרעא לטוטפתא (רש"י: מן הזרוע יבא על ראש, יניח שבזרוע תחילה ואחר כך יניח של ראש).

3. תלמוד בבלי מסכת יומא דף נח עמוד ב (בדין חיטוי מזבח הזהב בעבודת כהן גדול ביוה"כ)

משנה. ויצא אל המזבח אשר לפני ה' - זה מזבח הזהב. התחיל מחטא ויורד...

גמרא... תנו רבנן: התחיל מחטא ויורד, מהיכן היה מתחיל - מקרן מזרחית דרומית, דרומית מערבית, מערבית צפונית, צפונית מזרחית, דברי רבי עקיבא. רבי יוסי הגלילי אומר: מקרן מזרחית צפונית, צפונית מערבית, מערבית דרומית, דרומית מזרחית. מקום שרבי יוסי הגלילי מתחיל שם רבי עקיבא פוסק. מקום שרבי עקיבא מתחיל שם רבי יוסי הגלילי פוסק. דכולי עלמא מיהא, בההוא קרן דפגע ברישא לא עביד, מאי טעמא? ... אמר לך רבי עקיבא: מדינא - בההוא קרן דפגע ברישא בההוא עביד ברישא, דאמר ריש לקיש: אין מעבירין על המצות. ואמאי לא עביד - משום דכתיב ויצא אל המזבח - עד דנפיק מכוליה מזבח, וכיון דיהיב בההוא קרן - הדר אתי לההוא קרן דאיחייב למיתב ברישא...

שלא להעביר על המצוות בטלית ותפילין

4. בית יוסף אורח חיים סימן כה

ונהגו העולם להתעטף בציצית תחלה ולפי מנהגם הנותנים כיס של תפילין והטלית לתוך כיס אחד צריכים לזרהר שלא ישימו כיס התפילין למעלה כדי שלא יפגע בהם תחלה ויצטרך להניחם קודם עטיפת ציצית כדי שלא יעביר על המצות דאע"ג דגבי תפילין אם פגע בשל ראש תחלה יסלקנה ויניח של יד תחלה כמו שיתבאר בסימן כ"ח (ב"י ד"ה ויניחם) בסיעתא דשמיא שאני התם דכתיב (שמות יג טז) והיה לאות על ידכה והדר ולטוטפות בין עיניך ודרשינן נמי (מנחות לו.) מקרא דכל זמן שבין עיניך יהיו שתיים ומשום הכי מוטב שיעביר על המצוה משיעבור אמאי דכתיב באורייתא אבל הכא דאין לנו דמצות ציצית קודמת אלא מאסמכתא בעלמא מוטב שתדחה אסמכתא זו משיעביר על המצוה.

5. שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילין סימן כה סעיף א

...והמניחין כיס התפילין והטלית לתוך כיס אחת, צריכין לזרהר שלא יניחו כיס התפילין למעלה, כדי שלא יפגע בהם תחלה ויצטרך להניחם קודם הטלית כדי שלא יעבור על המצוה. הגה: מיהו אם תפילין מזומנים בידו ואין לו ציצית, אין צריך להמתין על הציצית, אלא מניח תפילין וכשמביאים טלית, מעטפו (דברי עצמן).

6. ביאור הלכה סימן כה סעיף א ד"ה * שלא יניחו

עין במג"א שכתב דנ"ל דאין קפידא בזה כיון דהתפילין עדיין מונחין בתוך כיסן ומהלבוש והב"ח והט"ז סק"י משמע דאין לחלק בזה וכ"כ בנשמת אדם... מ"מ קשה מאוד להקל כהמ"א אחרי דרבים חולקין עליו. ואפילו אם אירע לו כן כשהוא יושב בבהכ"נ ברבים ומתבייש עי"ז מסתפיקנא אם יש להקל בזה אחרי דמסיק בנ"א בכלל ס"ח וכן משמע מהפמ"ג במ"ז סק"ה דדינא דאין מעבירין על המצות הוא ד"ת וכבר פסק בשו"ע לעיל סוף סימן י"ג בהג"ה דד"ת אין נדחה מפני כבוד הבריות בכל גונוי אם לא בגנאי גדול ולישב בלי טלית אפילו זמן ארוך ס"ל להרמ"א דהוא רק גנאי קטן כמ"ש המ"א שם וכ"ש כאן שהוא על רגעים אחדים עד שיניח הט"ז ואעפ"כ צ"ע.

7. משנה ברורה סימן כה ס"ק ג

(ג) שלא יפגע - פי' אפילו לא יאחוז בהם בידו רק לפי הושטת ידו הם מונחין לפניו תחלה אין מעבירין עליהם וצריך להקדימן. וכל זה דוקא אם רוצה להניח עתה התפילין אבל אם עדיין אין רוצה להניחם רק לאחר זמן לא שייך בזה אין מעבירין על המצות.

8. משנה ברורה סימן כה ס"ק ד

נ"ל פשוט דאם מתפלל בביתו ורוצה להניח טלית ותפילין ובתוך חדר שלפניו מונח התפילין ובתוך חדר אחר מונח הטלית צריך להניח תפילין ברישא כדי שלא יעבור על המצות אחרי דהתפילין מזומנין לפניו תחלה ואף שלא נטל עדיין התפילין בידו [וראיה מהא דיומא ל"ג ע"ב בגמרא וכי עייל להיכל וכו' עיין שם].

9. משנה ברורה סימן כה ס"ק ה

ואם עבר והניחם מידו ונטל הטלית שוב אסור לעזבו וליטול התפילין.

10. משנה ברורה סימן כה ס"ק ז

אין צריך - מפני שאין משהין את המצוה אף על פי ש"ל שיעשה אח"כ יותר מן המובחר מצוה בשעתא חביבא וכן בתדיר ושאינו תדיר דקי"ל תדיר קודם אם אין התדיר לפנינו א"צ להמתין.

11. שו"ת תורה לשמה סימן א

...ודע דבנידון הא' של הטלית שאמרנו שמצוה מן המובחר לפשוט התפילין כדי שילבש הטלית והתפילין כסדר לאו מבעיא היכא דאין עליו טלית קטן אלא אפילו אם היה עליו טלית קטן כאשר לבש התפילין עכ"ל כה יעשה כאשר אמרנו יען כי קדימת הטלית לתפילין היא גם היכא דיש עליו טלית קטן וכן כתוב בדברי רבינו מהרח"ו ז"ל בפירוש ז"ל ולהיות כי הציציות הם ממוחין דקטנות אשר קדמו אל המוחין דגדלות לכן צריך להקדים ולהניח הציצית קודם התפילין ואפילו הטלית הגדול של העיטוף לסיבה הנז' הפך סברת קצת המקובלים המניחים התפילין קודם הציצית הגדול אחר שהניחו ציצית קטן ומכ"ש שאין לעשות כדברי האחרים האומרים שהתפילין קודמים לכל בחי' הציצית ומי שיעיין בס' הזהר ימצא האמת כדברינו עכ"ל ז"ל ע"ש ותו לא מידי...

12. בן איש חי שנה ראשונה פרשת וירא (אות ד)

ואם נזדמן שפגע בתפילין תחלה, לא מפני כך יצטרך להניח התפילין קודם שיתעטף בציצית, אלא גם בכה"ג שפגע בתפילין תחלה, יזהר ללבוש הטלית קודם התפילין.

שלא להעביר על המצוות בתפילין עצמם

1. תלמוד בבלי מסכת מנחות דף לו עמוד א

תנא: כשהוא מניח - מניח של יד ואחר כך מניח של ראש, וכשהוא חולץ - חולץ של ראש ואחר כך חולץ של יד. בשלמא כשהוא מניח - מניח של יד ואח"כ מניח של ראש, דכתיב: וקשרתם לאות על ירך והדר והיו לטוטפת בין עיניך, אלא כשהוא חולץ - חולץ של ראש ואח"כ חולץ של יד מנלן? אמר רבה: רב הונא אסברא לי, אמר קרא: והיו לטוטפת בין עיניך, כל זמן שבין עיניך יהו שתיים.

2. תלמוד בבלי מסכת יומא דף לג ע"א-ע"ב

דאמר ריש לקיש: אין מעבירין על המצות... אמר רבא, שמע מינה מדריש לקיש: עבורי דרעא אוטוטפתא - אסור. היכי עביד - מדרעא לטוטפתא.

3. בית יוסף אורח חיים סימן כח

ופירש ר"ת בשם ר"ח שאמר בשם רב האי עבורי דרעא אוטוטפתא אסור להעביר ולהקדים ולתת של זרוע בתיק תחלה ולתת עליה של ראש כי אז יהיה זקוק להעביר על המצות כשיניח תפילין כי יצטרך להסיר של ראש שפוגע תחלה בהם ולהניח של יד קודם של ראש הילכך צריך להניח בתיק תחלה של ראש ועליה של יד וכן כתבו התוספות בסוף פרק הקומץ (שם) ובפרק שלישי דיומא (שם) ולפי זה אם אירע שפגע בשל ראש תחלה צריך להעביר על אותה מצוה ויניח של יד תחלה וכן כתב הרא"ש בהדיא בתשובה (כלל ג ס"א א) וכך הם דברי הרמב"ם ז"ל (תפילין פ"ד ה"ח) ודלא כנמוקי יוסף (הל' תפילין ח: דיבור ראשון) שכתב שיניח של ראש תחלה ולא יעביר על המצות.

4. שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילין סימן כה סעיף ו

אם פגע בשל ראש תחלה, צריך להעביר על אותה המצוה ויניח של יד תחלה ואח"כ של ראש.

5. שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילין סימן כח סעיף ב

תפילין של ראש חולץ תחלה, משום דכתיב והיו לטוטפות בין עיניך (דברים ו, ח) כל זמן שבין עיניך, יהיו שתיים. צריך לחלוץ תפילין של ראש מעומד, ויניח בתיק של ראש ועליו של יד, כדי שכשיבא להניחם יפגע בשל יד תחלה.

6. שו"ת תורה לשמה סימן א

...וכל זה אני אומר על פי הפשט אך לפי סודן של דברים נראה דגם בזה הנידון שלבש תפילין של ראש תחילה דאה"נ אחר שהביאו לו של יד יחלוץ של ראש וילבש של יד ואחריו של ראש כסדר הראוי מפני כי לפי הסוד אמר רבינו האר"י זיע"א טעם נכון למה שצריך להקדים תפילין של יד קודם של ראש ולפ"ז נראה שגם בנידון זה כאשר הביאו לו תפילין של יד יחלוץ של ראש וילבשם אז כפי הסדר הנכון ע"פ התיקון וכניסת האורות הנעשה למעלה.

7. דעת המשנ"ב סימן כו ס"ק א (במשנ"ב משמע שכשהניח קודם של ראש ובא להניח של יד, לא יסירם להניחם כסדרם):

שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילין סימן כו סעיף א

אם אין לו אלא תפלה אחת, מניח אותה שיש לו ומברך עליה, שכל אחת מצוה בפני עצמה. והוא הדין אם יש לו שתיים, ויש לו שום אונס שאינו יכול להניח אלא אחת, מניח אותה שיכול.

משנה ברורה סימן כו ס"ק א

(א) שום אונס - כגון שיש לו מכה בראשו או בזרועו או שהוא צריך לצאת לדרך ואין השיירא ממתנת עליו עד שיניח שתיים מניח אותה שיכול. והי מינייהו עדיפא לענין הנחה י"א דיותר טוב שיניח ש"ר לבד דקדושתו חמורה וי"א שיניח לע"ע הש"י כדי שלא ישנה הסדר

שבתורה בד"א כשיהיה יכול אח"כ להניח בדרך התפלה השניה אבל אם אח"כ לא יכול להניח התפלה השניה יניח הש"י והש"ר קודם הליכתו מביתו דמשום איחור דרכו לא התירו לו לבטל ממצות תפילין.

חיוב קריאת שמע עם תפילין

1. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף יד ע"ב - טו ע"א

אמר עולא: כל הקורא קריאת שמע בלא תפילין - כאילו מעיד עדות שקר בעצמו. אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: כאילו הקריב עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים. ואמר רבי יוחנן: הרוצה שיקבל עליו עול מלכות שמים שלמה - (דף טו ע"א) יפנה ויטול ידיו, ויניח תפילין ויקרא קריאת שמע ויתפלל, וזו היא מלכות שמים שלמה. אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: כל הנפנה ונוטל ידיו ומניח תפילין וקורא קריאת שמע ומתפלל - מעלה עליו הכתוב כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן, דכתיב: ארחץ בנקיון כפי ואסובבה את מזבחך ה'.

2. רבינו יונה על הרי"ף מסכת ברכות דף ח עמוד א ד"ה 'כל הקורא' וד"ה 'הרוצה'

הפירוש הנכון כך הוא דעולא ס"ל דכיון שהוא קורא וקשרתם לאות על ידכה והיו לטוטפות בין עיניך ואינו מניח נמצא שמעיד עדות שקר על עצמו שמה שאומר אינו אמת ואף על פי שעשה המצוה שיצא ידי ק"ש אפ"ה עבר עבירה מצד אחר שהעיד עדות שקר על עצמו. ורבי יוחנן ס"ל שאפילו המצוה עצמה אינה נעשית שלימה כיון שלא קבל עליו עול מלכות שמים, דה"ל כמי שמקריב תודה בלא מנחה וכו' כיון שקורא בלא קבלת מלכות שמים מפי מורי הרב נר"ו. הרוצה לקבל עליו עול מ"ש שלימה וכו' טעם הדבר מפני שבתפילין שבראש אדם משעבד לבורא יתברך הנשמה שהיא במוח ובתפילין שבזרוע אדם משעבד גופו ומפני כך צוו להשיים אותם כנגד הלב שהלב היא עיקר התאוות והמחשבות ובזה יזכור את הבורא וימעיט הנאותיו ובמזוזה משעבד אדם ממנו אלא שלא הזכירו בכאן המזוזה מפני שמצוה נעשית בשעה אחרת וכשקורא ק"ש ומתפלל בענין שמשעבד לו נשמתו וגופו זו היא מלכות שמים שלימה ומדאמר ומתפלל משמע שגם בתפלה צריך שיתפלל ותפילין בראשו.

3. תיקוני זוהר הקדמה דף ב עמוד א

גבורים מסטרא דגבורה דיהבין תוקפא למאריהון לכבוש עבד תחת רבו ושפחה תחות גבירתה בקשורא דתפילין דמאן דלית ליה תפילין בשעת קריאת שמע מסטרא דיליה שליט עבד ושפחה על עלמא ובההוא שעתא רגזא שכינתא הדא הוא דכתיב (משלי ל') תחת עבד כי ימלוך ושפחה כי תירש גבירתה.

גבורים - מצד הגבורה, שנותנים כח לרבונום לכבש עבד תחת רבו ושפחה תחת גבירתה בקשור של תפילין, שמי שאין לו תפילין בשעת קריאת שמע, מהצד שלו שולט עבד ושפחה על העולם, ובאותה שעה רוגזת השכינה, זהו שכתוב תחת עבד כי ימלוך ושפחה כי תירש גבירתה.

4. שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילין סימן כה סעיף ד

צריך שיהיו תפילין עליו בשעת ק"ש ותפלה.

5. משנה ברורה סימן כה ס"ק יד

בשעת ק"ש ותפלה - ר"ל לכל הפחות בשעת ק"ש ותפלה... וכתב בספר חרדים דמזה נלמוד כשאומר ואהבת את ד' וגו' יראה להכניס אהבת הש"י בלבו שלא יהיה כדובר שקר ח"ו. ודע דלא אמרו כן אלא כשעושה כן במזיד שמתעצל להניח תפילין קודם ק"ש אבל מי שאין לו תפילין או כשהוא בדרך ומחמת קור וצינה אינו יכול להניח תפילין וכל כה"ג בודאי אין לו לאחר ק"ש בזמנה מחמת זה.

- לקמן בסימן סו מבוארת מחלוקת הפוסקים בענין הנחת תפילין בברכות ק"ש (כשלא היו לו תפילין ונזדמנו לידי) וכן האם ימתין לתפילין ויפסיד תפילה בציבור או שיתפלל בציבור ויניח תפילין אח"כ.

כוונת התפילין

1. שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילין סימן כה סעיף ה

יכוין בהנחתם שצונו הקדוש ברוך הוא להניח ארבע פרשיות אלו שיש בהם יחוד שמו ויציאת מצרים על הזרוע כנגד הלב, ועל הראש כנגד המוח, כדי שזכור נסים ונפלאות שעשה עמו, שהם מורים על יחודו, ואשר לו הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו. וישתעבד להקב"ה הנשמה שהיא במוח, וגם הלב שהוא עיקר התאוות והמחשבות, ובזה יזכור הבורא וימעיט הנאותיו...

2. משנה ברורה סימן כה ס"ק טו

יכוין בהנחתם - כתב הב"ח בסימן ח' טעם לזה מדכתיב והיה לך לאות על ירך וגו' למען תהיה תורת ד' בפיך כי ביד חזקה הוציאך וגו' יורה כי עיקר המצוה וקיומה תלויה בכונה שיכוין בשעת קיום המצוה וכתב הפ"מ דמ"מ בדיעבד אפילו אם לא כיון רק לשם מצוה בלבד יצא.

3. משנה ברורה סימן כה ס"ק טז

להניח ד' פרשיות - ויש נוהגים מחמת זה לקרות הארבע פרשיות לאחר הנחת תפילין היינו קדש והיה כי יביאך דשמע והיה אם שמוע בלא"ה קורין כל ישראל בשעת ק"ש. ובתפילין דר"ת יאמר כל הד' פרשיות. ומנהג יפה הוא [ארה"ח]:

4. ערוך השולחן אורח חיים סימן כה סעיף ח

ודע שאפילו להפוסקים דס"ל מצוות א"צ כוונה מ"מ זהו ודאי שיש לו לידע עיקר המצוה ומהותה ובתפילין אם לא ישים אל לבו ענינה כלל לא קיים המצוה והוא כמעשה קוף בעלמא...

ודע כי מד' פרשיות אלו נצטוו לקרות רק שני פרשיות שמע והיה אם שמוע אבל קדש והיה כי יביאך א"צ לקרות וכך דרשו בספרי על קרא דושנתם לבניך שמע והיה אם שמוע בשינון ולא קדש וכי יביאך בשינון וזה שתמצא לגדולים שכתבו לומר גם פרשיות אלו [עמג"א סק"ו] אינו לא לחובה ולא למצוה אלא אהבה יתירה כמדת הצדיקים ולא באו אלא להורות דאין הכונה שאסרו לקרותם אלא שלא חייבו לקרותם והרוצה יכול לקרותם ג"כ ואין מוחין בידו.

ברכת התפילין

1. תלמוד בבלי מסכת מנחות דף לו עמוד א

אמר רב חסדא: סח בין תפילה לתפילה - חוזר ומברך. סח אין, לא סח לא, והא שלח רב חייא בריה דרב הונא משמיה דר' יוחנן: על תפילה של יד, אומר: ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו להניח תפילין, על תפילין של ראש, אומר: ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות תפילין! אביי ורבא דאמרי תרוייהו: לא סח - מברך אחת, סח - מברך שתיים.

2. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ס עמוד ב

...כי מנח תפילין אדרעיה, לימא: ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו להניח תפילין. ארישיה, לימא: ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות תפילין.

3. רמב"ם הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה פרק ד ה"ד-ה"ה

...וכיצד מברכין, על של ראש מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות תפילין, ועל של יד מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו להניח תפילין. במה דברים אמורים כשהניח אחת מהן אבל אם הניח שתיהן מברך ברכה אחת והיא להניח תפילין, וקושר של יד ואחר כך מניח של ראש, וכשהוא חולץ חולץ של ראש ואחר כך חולץ של יד.

4. הגהות מיימוניות הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה פרק ד הלכה ה אות ב

וכן פירש ר"י אלפס וכן פרש"י דאמרינן בפרק הקומץ רבה לא שח מברך אחת שח מברך שתיים פי' דקאי אשל יד ושל ראש כבעמוד וכן נראה לרבינו שמחה וכן פירש בערוך בערך שח וכן איתא בירושלמי כדבריהם. אבל ר"ת פי' וכן ה"ג וכן רב עמרם דהקומץ רבה קאי רק אתפילין של ראש וה"פ לא שח מברך אחת על של ראש דהיינו על מצות תפילין אבל להניח אין צריך דדי לו במה שבירך על של יד כיון שלא שח ולא הפסיק ביניהם אבל שח מברך ב' על של ראש שצריך לחזור ולברך להניח דלא סגי ליה במה שאמרה על של יד כיון ששח ביניהם וכן איתא בילמדנו בפירוש וכן פסק ר"י בברכות פרק הרואה וכן פי' רא"מ וכן סה"ת והמצות וכן כתב מורי רבינו בתשובה מדקאמר סתמא דתלמודא על של ראש על מצות תפילין משמע דאיירי סתמא בלא עבירה בדלא סח.

5. בית יוסף אורח חיים סימן כה

...וכן כתב בשימושא רבא (ד"ה וכשמניח)... וכן כתב הרא"ש (הל' תפילין סי' יד) דכדברי ר"ת מסתבר... וכתב שרוב הגאונים הסכימו כן וכתב עוד שבילדותו היה מברך ברכה אחת משום דכיון דפליגי ביה רבוותא טוב יותר שלא לברך דברכות אינן מעכבות (ירושלמי ברכות פ"ב ה"א) ממה שיברך ברכה לבטלה עד שלמד מנחות ונראה לו לפום ריהטא דגמרא שיש לברך שתי ברכות וכן היה נוהג הר"מ ע"כ...

והרשב"א כתב בתשובה (ח"א סי' קנו ותתט וח"ה סי' יא) כדברי קצת הגאונים והרי"ף שאמרו שאין מברכין אלא ברכה אחת על שתיהם אנו נוהגים עד כאן וכן הלכה מאחר שהרי"ף והרמב"ם ז"ל מסכימים בכך וכל שכן שרש"י והרשב"א סוברים כן וכן נהגו העולם שלא לברך אלא ברכה אחת לבד.

6. ספר האגור הלכות תפילין סימן לו

ואני המחבר מצאתי בספר הזהור בפ' פנחס מאמר דרשב"י דאין לברך על שניהם אלא ברכה אחת וז"ל אמר ר"ש תפילין אינן על מוחא לקביל זכור ותפילין דדרועא שמאלא על לביה לקביל שמור. ומה זכור ושמור בדבור אחת נאמר אף הכא ברכה אחת לתרווייהו ולא צריך לאפרשא בין דא לדא בשהיה בעלמא כמה דאקמוהו. ואני תמהתי על הני רברבי החולקים על רשב"י אם היה שידעו מאמר זה ומ"מ העולם נוהגין לברך שתיים.

7. בית יוסף אורח חיים סימן כה

והאגור (סי' לו) כתב... ואיני יודע למה תמה על זה יותר מכמה דינים שמצינו שכתב רבי שמעון בן יוחאי בספר הזהור היפך ממסקנא דתלמודא ואין הפוסקים כותבים אלא מסקנא דתלמודא וטעמא משום דאפילו אם היו יודעים דברי רבי שמעון בן יוחאי לא הוו חיישי להו במקום דפליג אתלמודא דידן והמפרשים דלעולם צריך לברך שתיים משמע להו דבהדיא קאמר תלמודא הכי ולפיכך פסקו כן כל שכן שבימי הפוסקים עדיין לא נגלה ספר המאור הקדוש בעולם ועוד שאין המאמר ההוא מכריע שלא לברך אלא ברכה אחת דהא אפשר דאיהו נמי סבר דמברך שתיים ומה שכתב אף הכא ברכה אחת לתרווייהו היינו לומר דברכת להניח קאי נמי אשל ראש ומשום הכי אין להפסיק ביניהם.

והרב מהר"ן חביב כתב ששמע מקובלים אומרים שמצאו בספר הזהור שאסור לברך שתיים ושהראו לו רבים מהם אותם המאמרים וראה שאין בהם עזר כל כך לקיים מה שאומרים בשמם ושמקובל אחד הראה לו מאמרים שאפשר לקיים מהם שראוי לברך שתיים והוא ז"ל כתב שהיה נוהג לברך שתיים כדברי ר"ת ולהציל עצמו מספק ברכה לבטלה היה אומר אחר הברכה ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ואף על פי שאין משיבין את הארי אין דבר זה נראה בעיני שיביא האדם עצמו לידי ספק ברכה לבטלה ויסמוך על שיאמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד...

8. זוהר חדש - תיקונים כרך ב דף צה ע"ב - צו ע"א

...וכגוונא דצדיק איהו עיקרא דייחודא לקב"ה ושכינתא לתתא הכי איהו עמודא דאמצעייתא קורבא ויחודא ועיקרא לאבא ואימא... ואיהו עיקרא דתפלין וביה צריך לקשרא (נ"א לסדרא) לון כגוונא דא חכמה קדש לי ודא י'. בינה והיה כי יביאך ודא ה'. שמע ישראל לימינא ו'. והיה אם שמוע לשמאלא ודא ה' ובעמודא דאמצעייתא אתכלילן. וכד תפלין דראש ודיד אתכלילן ביה אתקריאו תפלין וביה אינון פקודא חדא ולא צריך לאפסקא כמה דאוקמוה [מנחות לו] סח בין תפילה לתפילה עבירה היא בידו והאי איהו עיקרא דגמרא. ואלין דעבדין להו תרי פיקודין [כתלמודא] דירושלמי איהו מימנא ושמאלא דתמן ענפין מתפרדין. ובגין דמסטרטא דימינא ושמאלא שתיים [זו שמעתי] צריך לברכא עליהו תרין ברכאן חד להניח תפלין על של יד וחד על מצות תפלין על של ראש ואם סח בינתיים מברך על של ראש שתיים. אבל מסטרטא דעמודא דאמצעייתא עליהו אתמר אחת דבר אלקים ולא צריך אלא ברכתא חדא. כי אחד קראתיו. ואם סח בין תפילה של יד לתפילה של ראש איהו עביד פירוד ביחודא. ובג"ד עבירה היא בידו ולא מצוה.

- תרגום הזהר

וכמו שהצדיק הוא עקר היחוד לקדוש ברוך הוא ושכינתו למטה, כך הוא העמוד האמצעי קרבה ויחוד ועקר לאב ולאם... והוא עקר התפלין, ובו צריך לקשר (לסדר) אותם כמו זה: חכמה - קדש לי, וזה י'. בינה - והיה פי יביאך, וזה ה'. שמע ישראל לימין - ו'. והיה אם שמוע לשמאל, וזה ה', ובעמוד האמצעי נכללים. וכשנכללות בו תפלין של ראש ושל יד, נקראות תפלין. ובו הם מצוה אחת, ולא צריך להפסיק, כמו שבארנו, סח בין תפילה לתפילה - עברה היא בידו. וזהו עקר הגמרא. ואלו שעושים אותו שתי מצוות (כתלמוד) של ירושלמי, הוא מימין ושמאל ששם הענפים נפרדים שמצד הימין והשמאל. שתיים (זו שמעתי) - צריך לברך עליהן שתי ברכות, אחת להניח תפלין על של יד, ואחת על מצות תפלין של ראש. ואם סח בינתיים, מברך על של ראש שתיים. אבל מצד של העמוד האמצעי, עליהם נאמר אחת דבר אלהים, ולא צריך אלא ברכה אחת, כי אחד קראתיו. ואם סח בין תפילה של יד לתפילה של ראש, הוא עושה פירוד ביחוד, ומשום זה עברה היא בידו ולא מצוה.

9. שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפלין סימן כה סעיף ה

...ויניח של יד תחלה, ויברך להניח תפלין, ואח"כ יניח של ראש ולא יברך כ"א ברכה אחת לשתיים. הגה: ו"א לברך על של ראש על מצות תפלין, אפילו לא הפסיק בינתיים (הרא"ש הלכות תפלין) (וכן פשט המנהג בבני אשכנז שמברכין שתי ברכות. וטוב לומר תמיד אחר הברכה השניה, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד) (מהר"י בן חביב, אגור סימן ל"ח).

10. משנה ברורה סימן כה ס"ק כא

וטוב לומר - משום חשש ספק ברכה לבטלה כמש"כ בסימן ר"ו ולא שהוא ספק גמור דא"כ איך יברך מספק ברכה לבטלה ויסמוך על שיאמר בשכמל"ו אלא דאנן בני אשכנז סבירא לן להלכה כדעת ר"ת רק לרווחא דמילתא להוציא עצמינו מידי כל פקפוק נוהגין לומר בשכמל"ו. ויזהר מאוד שלא לומר ברוך שם רק אחר שיהדק הש"ר על ראשו כראוי דאל"כ יהיה הפסק בין הברכה להנחה ויהיה ברכה זו לבטלה בודאי וצריך לחזור ולברך והעולם נכשלין בזה.

11. ערוך השולחן אורח חיים סימן כה סעיפים י-יג

...[ואינו מובן לר"ת דבסח מברך שתיים על של ראש ואיך אפשר לברך שני ברכות על מצוה אחת וכבר נתעורר בזה המהר"ל מפראג הביאו הב"ח וכתב דימשמש בשל יד וקאי אחת אשל יד ולפ"ז באין לו רק של ראש לא יברך רק ברכה אחת ע"ש ולא משמע כן מתוס' ורא"ש וכ"מ ממג"א סקט"ו וגם מצאתי בא"ז הגדול ס"י תקפ"ב בשם הגאונים דמעיקר הדין היתה כל תפילה צריכה שתי ברכות להניח ועל מצות ע"ש. ונ"ל דלהניח היא ברכת המצוה ועל מצות היא ברכת תודה שזכנו ה' לעשות אות בינו ובינינו וזה שייך לשל ראש כמו שדרשו [מנחות ל"ה]: על קרא דוראו כל כו' כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך אלו תפלין שבראש ולפ"ז א"ש ודו"ק].

(סעיף יא) וכתב רבינו הרמ"א שכן פשט המנהג בבני אשכנז שמברכין שני ברכות וטוב לומר תמיד אחר הברכה שניה בשכמל"ו עכ"ל... ובאמת הלבוש השמיט זה [וגם הב"ח פקפק בזה והמע"ט כתב שהוא לרווחא דמילתא וצ"ע]... (סעיף יב) **ולענ"ד נראה דאמירת בשכמל"ו אינו מטעם ספק ברכה אלא מטעם אחר** ואף שהפוסקים כתבו שהוא מטעם זה מ"מ המנהג נ"ל מטעם אחר דהנה כבר דקדקנו דאיך אפשר לברך שתי ברכות על דבר אחד וגם יש מי שהקשה על עיקר שיטת ר"ת שהרי שנינו בתוספתא דברכות פ"ו וכ"כ הרמב"ם בפ"א [הל' ט"ז] ממעשרות דאם מפריש תרומה ותרומת מעשר ומע"ש כאחת מברך ברכה אחת לכולן וא"כ איך יתקנו שני ברכות על שני התפלין [הגר"א סק"י"ז ותירוצו של הארצה"ח תמוה ע"ש]. (סעיף יג) **ולכן נ"ל דברכת על מצות תפלין היא ברכת הודאה כמ"ש מקודם בהיות מצוה זו הקשר הגדול שמקשר את ישראל לאביהם שבשמים לזה אנו מברכים ברכת הודאה להודות להש"י על הטוב הזה ובהיות שעיקר הקשר הוא בפסוק שמע ישראל ולכן אנו אומרים בשכמל"ו** כמו שיעקב אבינו ענה כן בעת שהשבטים אמרו שמע ישראל כדאיתא בפסחים [נ"ו]. וראיה לזה מלשון תפלין עצמה שכתב הטור לשון פלילה שהן אות ועדות לכל רואינו שהשכינה שורה עלינו וכו' עכ"ל וזהו פירושו דעל מצות תפלין כלומר על מה שהשי"ת התחבר אלינו אנו נותנים לו יתברך שבח והודיה על זה.

עב"י שהביא מזוהר פנחס אר"ש תפלין וכו' ברכה אחת לתרווייהו וכו' עכ"ל וכתב ש"ל דכוונתו דברכת להניח קאי אתרווייהו ולעולם צריך שתיים ע"ש ולענ"ד ודאי כן הוא שהרי בתיקוני זוהר חדש [דפוס ווילנא ד' מ"ו:] אומר על קרא דאחת דיבר אלהים שתיים זו שמעתי וז"ל ובגין דמסיטרא דימינא ושמאלא שתיים זו שמעתי [כצ"ל] צריך לברכא עלייהו תרין ברכאין חד להניח על של יד וחד על מצות על של ראש ואם סח בנתיים מברך על של ראש שתיים אבל מסיטרא דעמודא דאמצעייתא איתמר אחת דיבר אלהים [כצ"ל] ולא צריך אלא ברכתא חדא וכו' עכ"ל ונראה דה"פ דמצד עצם הברכה על המצוה די באחת וזהו עמודא דאמצעייתא תפארת זו התורה כדאמרינן בברכות נ"ח. והתפארת זו מתן תורה ורק מימינא ושמאלא שהם חסד וגבורה צריך שני ברכות האחת גזירת מלך והוא גבורה והשנית הודאה על ההתקשרות והוא ימינא חסד ודו"ק.